

Κλειδί για τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων η “καθαρή θέση”

Του Γιώργου Δαλιάνη

Αδιαμφισβήτητα η πανδημία του COVID 19 προκάλεσε σοβαρά προβλήματα ρευστότητας στην πλειονότητα των επιχειρήσεων, μικρών, μεσαίων αλλά και μεγάλων. Ο τραπεζικός δανεισμός μέσω των μέτρων στήριξης των επιχειρήσεων (ΤΕΠΙΧ ΙΙ, επιδότηση τόκων δανείων, επιστρεπτέα προκαταβολή) αποτελεί σε πολλές περιπτώσεις το μοναδικό μέσο για την επιβίωσή τους. Στα πλαίσια αυτά, οι Τράπεζες εξετάζουν εξονυχιστικά την οικονομική κατάσταση των υποψήφιων για δανειοδότηση επιχειρήσεων και ζητούν πλήθος οικονομικών στοιχείων που τεκμηριώνουν την βιωσιμότητα της κάθε επιχείρησης. Η «καθαρή θέση» αποτελεί ένα από τα πιο βασικά κριτήρια αξιολόγησης του οικονομικού προφίλ της κάθε επιχείρησης, δεδομένου ότι αποτελεί μέγεθος ανάλογο προς την φερεγγυότητά της. Στο παρόν άρθρο θα αναλύσουμε πώς προκύπτει η καθαρή θέση της επιχείρησης, καθώς και ποια είναι τα σημεία που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής.

Στις επιχειρήσεις που τηρούν διπλογραφικά βιβλία (Γ' κατηγορίας) είναι σχετικά εύκολος ο προσδιορισμός της καθαρής θέσης, όμως στις επιχειρήσεις που τηρούν απλογραφικά βιβλία (Β' κατηγορίας) είναι εξαιρετικά χρονοβόρος, δύσκολος και σε πολλές περιπτώσεις ανέφικτος ο πλήρως τεκμηριωμένος υπολογισμός της, διότι για τον υπολογισμό της θα πρέπει να συνταχθεί ισολογισμός με εξωλογιστικά στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού και σε περίπτωση έλλειψης κάποιου αυτόματα δημιουργείται ζήτημα αξιοπιστίας. Το θέμα αυτό είναι γνωστό στους λογιστές, διότι καλούνται να το αντιμετωπίσουν και στις

περιπτώσεις που απαιτείται η αλλαγή στη τήρηση λογιστικών βιβλίων από απλογραφικά σε διπλογραφικά, όταν ο κύκλος εργασιών κατά 2 συνεχόμενες χρήσεις ξεπερνά το ποσό των 1.500.000 ευρώ ή όταν η επιχείρηση αλλάξει νομική μορφή και μετατραπεί σε ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ.

Όπως είναι γνωστό, για να συνταχθεί ισολογισμός στις επιχειρήσεις που τηρούν απλογραφικά βιβλία θα πρέπει στο ενεργητικό να αναγραφούν τα πάγια περιουσιακά στοιχεία σε τιμές κτήσεως μειωμένα κατά τις ετήσιες αποσβέσεις. Τα αποθέματα πρέπει να καταγραφούν σε τιμές κτήσεως ακόμη και για τις επιχειρήσεις που έχουν νόμιμα απαλλαγεί της υποχρέωσης για σύνταξη απογραφής, π.χ. καταστήματα πώλησης ειδών κιγκαλερίας που εμπορεύονται χιλιάδες είδη, ακόμη και με σημαντικό κύκλο εργασιών μέχρι και 1.500.000 ευρώ. Τα λοιπά κυκλοφορούντα κεφάλαια, όπως απαιτήσεις, αξιόγραφα και τέλος τα χρηματικά διαθέσιμα που υπάρχουν στις τράπεζες θα πρέπει να τεκμηριώνονται με extraits των τραπεζών. Σε κάθε περίπτωση, όμως, είναι ανέφικτος ο ακριβής προσδιορισμός των χρημάτων που βρίσκονται στο χρηματοκιβώτιο της κάθε επιχείρησης, διότι δεν υπάρχει προβλέπεται από τη νομοθεσία κάποιο μέσο τεκμηρίωσης της τυχόν ύπαρξης και του ύψους των μετρητών μιας επιχείρησης.

Στο παθητικό, σε επιχειρήσεις που έχουν εταιρική μορφή (ΟΕ, ΕΕ) πρέπει να καταγραφεί το εταιρικό κεφάλαιο το οποίο αναγράφεται στο καταστατικό τους, το αρχικό και οι αυξομειώσεις που προέκυψαν με αυξήσεις, κεφαλαιοποιήσεις κερδών και αποθεματικών, των τυχόν μειώσεων, αλλά και τυχόν συσσωρευμένων λογιστικών ζημιών. Για τις ατομικές επιχειρήσεις είναι ανέφικτος ο υπολογισμός του καταβληθέντος κεφαλαίου από τον επιχειρηματία το οποίο δεν προκύπτει από εταιρικό ή άλλης μορφής έγγραφο ούτε κατά την αρχική καταβολή, ούτε και με επόμενες καταβολές, δεν είναι ποτέ σταθερό και μεταβάλλεται από έτος σε έτος ανάλογα με το τελικό οικονομικό αποτέλεσμα της ατομικής επιχείρησης. Για τις δράσεις που έχουν στόχο την αντιμετώπιση της πανδημίας δεν απαιτείται ο προσδιορισμός της καθαρής θέσης των ατομικών επιχειρήσεων. Τα αποθεματικά που

έχουν δημιουργηθεί από επιδοτούμενα προγράμματα και τα υπόλοιπα που προέρχονται από κέρδη παλαιότερων χρήσεων τα οποία νομίμως έχουν φορολογηθεί και πιθανόν να μην έχουν καταβληθεί στους εταίρους ή να έχουν μεταφερθεί σε λογαριασμούς βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων, όπως π.χ. μερίσματα πληρωτέα. Στις υποχρεώσεις θα πρέπει να αναγραφούν τα συμφωνημένα υπόλοιπα, με προμηθευτές και πιστωτές, οι μεταχρονολογημένες πληρωτέες επιταγές, οι υποχρεώσεις προς τράπεζες, Ελληνικό Δημόσιο και ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Όπως προαναφέρθηκε, πολλές επιχειρήσεις απαλλάσσονται από τη σύνταξη απογραφής και υπολογίζουν τα αποθέματα και το κόστος πωληθέντων εξωλογιστικά και από αυτό το γεγονός τα τελικά τους αποτελέσματα θα διαφέρουν με αυτά του λογιστικού προσδιορισμού. Επαναλαμβάνουμε ότι η καθαρή θέση της επιχείρησης σε απλογραφικά βιβλία είναι η προκύπτουσα διαφορά, μεταξύ ενεργητικού που υπολογίζεται όπως προαναφέρθηκε από το άθροισμα των παγίων (μείον αποσβεσθέντα ή απομειωθέντα), αποθεμάτων ετοιμών προϊόντων προς επεξεργασία, πρώτων και βοηθητικών υλών, απαιτήσεων πελατών, λοιπών απαιτήσεων, προκαταβολών, λοιπών στοιχείων του ενεργητικού και των διαθεσίμων, από το οποίο θα αφαιρεθούν οι μακροπρόθεσμες και βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις. Το υπόλοιπο μαζί με το κεφάλαιο της επιχείρησης που αποτελεί στοιχείο της καθαρής θέσης είναι η τελική καθαρή θέση της επιχείρησης.

Σύμφωνα με τις παραδεδεγμένες αρχές της λογιστικής επιστήμης το Ενεργητικό ισούται με το Παθητικό (Υποχρεώσεις προς τρίτους + Καθαρή θέση) και επειδή η πλήρης εξίσωση ενεργητικού με το παθητικό είναι δύσκολη έως αδύνατη, πολλοί λογιστές προς εξισορρόπηση χρησιμοποιούν ως μπαλαντέρ μέσω της αυξομείωσης τους δοσοληπτικούς (χρεωστικούς ή πιστωτικούς) λογαριασμούς των επιχειρηματιών ή το λογαριασμό υπόλοιπο κερδών εις νέον, όμως οι κινήσεις αυτές εγκυμονούν πολλούς φορολογικούς κινδύνους από διαφορές αποκρυπτομένων εισοδημάτων και σχηματισμένων υπεραξιών κεφαλαίου.

Περαιτέρω, ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στον υπολογισμό της

καθαρής θέσης των οικοδομικών επιχειρήσεων, που διατηρούν στη κατοχή τους αδιάθετα ακίνητα, διότι όταν αυτά δεν έχουν με οποιοδήποτε τρόπο χρησιμοποιηθεί αποτελούν απόθεμα προς διάθεση και εάν έχουν χρησιμοποιηθεί (ενοικίαση ή ιδιόχρηση) τότε αποτελούν πάγιο περιουσιακό στοιχείο το οποίο υπόκειται στις υπό του νόμου προβλεπόμενες αποσβέσεις.

Οι τράπεζες κατά την υποβολή του αιτήματος απαιτούν να προσκομιστούν μαζί με τα άλλα στοιχεία και υπεύθυνη δήλωση του λογιστή της επιχείρησης που να βεβαιώνει την βιωσιμότητά της και την ακρίβεια των υποβληθέντων σε αυτή στοιχείων, πράγμα αδύνατο διότι δεν υπάρχει πλήρης (απεικονιστική) λογιστική παρακολούθηση των δεδομένων και ιδιαίτερα σε ασφυκτικούς χρόνους που απαιτούνται στην προσκόμιση, ώστε να προλάβουν να ενταχθούν με σειρά προτεραιότητας στα εξαγγελθέντα προγράμματα, ΤΕΠΙΧ ΙΙ, της δυνατότητας αναστολής των δόσεων δανείων και του επερχόμενου δανείου με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου κατά 80%, δεν υπάρχει η δυνατότητα ενδεδειγμένου ελέγχου από τους λογιστές όλων των δεδομένων και ελλοχεύει ο κίνδυνος να γίνουν λάθη. Ένα μεγάλο θέμα που ανακύπτει είναι και το κόστος (αμοιβή λογιστή) για τη συλλογή, επεξεργασία των δεδομένων, υπολογισμό της καθαρής θέσης και τέλος την υποβολή των εγγράφων στους αρμόδιους φορείς, διότι η εργασία αυτή είναι εξειδικευμένη, έκτακτη και μεμονωμένη και δεν περιλαμβάνεται στις τακτικές υποχρεώσεις.

Δυστυχώς, κατά το παρελθόν πολλοί λογιστές έχουν συρθεί από τις τράπεζες στις δικαστικές αίθουσες και έχουν καταβάλει αναίτια αποζημιώσεις για πλημμέλειες που δεν έχουν διαπράξει. Για τον λόγο αυτό η γενική σύσταση είναι να αποφεύγουν να υπογράφουν τις υπεύθυνες δηλώσεις για την τεκμηρίωση της βιωσιμότητας, εάν δεν είναι σίγουροι για την γνησιότητα των στοιχείων που επεξεργάζονται και θα πρέπει να απαιτούν από τους επιχειρηματίες – πελάτες να προσκομίζουν όλα τα γνήσια αποδεικτικά στοιχεία και παράλληλα να λαμβάνουν μέσω υπεύθυνων δηλώσεων ή ιδιωτικών συμφωνητικών την ανάληψη των ευθυνών από τις επιχειρήσεις, σύμφωνα και με το άρθρο 5 του ν. 4308/2014

«Ελληνικά λογιστικά πρότυπα» το οποίο ορίζει ότι: «Η διοίκηση της οντότητας έχει την ευθύνη της τήρησης αξιόπιστου λογιστικού συστήματος και κατάλληλων λογιστικών αρχείων για τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και άλλων πληροφοριών, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του παρόντος νόμου ή, σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α., κατά περίπτωση.».

Δείτε το άρθρο και στο [Capital](#).

Ο Γιώργος Δαλιάνης είναι Διευθύνων Σύμβουλος της ARTION A.E. & Ιδρυτής του Ομίλου ARTION, Οικονομολόγος – Φοροτεχνικός.

Το ανωτέρω κείμενο έχει ενημερωτικό χαρακτήρα και σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστά τις εξειδικευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες.

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθυνθείτε στην ARTION A.E. (Πουρνάρα 9 Μαρούσι | +30 210 6009062 | www.artion.gr)